

Frans J. Meijman, Stephen Snelders & Onno de Wit (red.)

Leonardo voor het publiek. Een geschiedenis van de wetenschaps- en techniekcommunicatie
Amsterdam (vu University Press & Da Vinci Institute) 2007, 320 pp., € 37,50
ISBN 978 90 8659 131 2

Het Da Vinci Instituut is het expertisecentrum voor wetenschapscommunicatie van de Vrije Universiteit Amsterdam. Deze bundel is bedoeld om de geschiedenis van wetenschaps- en techniekcommunicatie (wtc) in kaart te brengen, om zo de ontwikkeling van het vakgebied te stimuleren. Frans Meijman, vu-hoogleraar medische wetenschaps- en publiekscommunicatie en de geschiedenis ervan, heeft zich met zijn mederedacteuren met verve van deze taak gekweten: *Leonardo voor het publiek* bevat 22 hoofdstukken van auteurs van zeer diverse pluimage die een breed scala aan onderwerpen voor het voetlicht brengen. Na de inleiding van de samenstellers is de indeling deels chronologisch, deels thematisch. De chronologische hoofdstukken zijn gegroepeerd rond de vroegmoderne tijd (ruim genomen) en de negentiende en twintigste eeuw. Dan volgen twee hoofdstukken over wtc en de kunsten, en tot besluit zijn er vier hoofdstukken met theoretische ‘bespiegelingen’ van uiteenlopende aard.

Het is een bundel geworden om mee op reis te nemen. De variatie aan onderwerpen maakt dat je blijft lezen, de auteurs weten hun boodschap helder en beknopt te brengen, en wie aan het eind gekomen niets nieuws heeft geleerd moet wel een moderne homo universalis zijn. Wtc is een vak met potentie, dat is zonneklaar.

Missie geslaagd tot zover. Maar de missie is nog lang niet volbracht, deze bundel is eigenlijk nog maar een begin. Al lezende moest ik geregeld denken aan hoe mijn eigen vak, de

wetenschapsgeschiedenis, ooit is begonnen. De aanleiding voor historisch onderzoek was vaak dat beoefenaren van een wetenschapsgebied de onafhankelijke status van dat gebied wilden onderstrepen door het te verankeren in een lange en eerbiedwaardige voorgeschiedenis. Met als gevolg dat de oorsprong van elke zichzelf respecterende moderne discipline werd teruggevoerd tot de Grieken. In deze bundel gebeurt iets vergelijkbaars: je krijgt de indruk dat wtc van alle tijden is en bij wijze van spreken alleen nog maar op haar moderne naamgeving wachtte. In de vroegmoderne tijd had je bijvoorbeeld al ‘wetenschapsjournalisten’, en er was dus ook al ‘publiek’. Nu is dat ook weer geen complete onzin, maar je kunt wel zeggen dat zulke hedendaagse termen meer verschillen verhullen dan dat ze overeenkomsten belichten; de gesuggereerde continuïteit is bedrieglijk. Lezers van de bundel zullen trouwens ook in verwarring raken, want verschillende bijdragen spreken elkaar hier tegen. Andere auteurs laten bijvoorbeeld de wetenschapsjournalistiek pas veel later beginnen (en mijns inziens terecht, al was het maar omdat het ontstaan van het wetenschapsbedrijf eerder in de negentiende eeuw dan in de vroegmoderne tijd moet worden gesitueerd). De samenstellers hebben dit soort tegenspraken laten passeren, en dat vind ik vreemd. Ze zijn ook verder erg ruimhartig geweest, want van sommige bijdragen, hoe aardig ook, zie ik niet in wat ze met wtc te maken hebben, en een van de auteurs mag wel heel boude beweringen doen om ze vervolgens zonder het te beseffen zelf weer onderuit te halen (ik doel op Arjen Mulder die zegt dat media de wetenschap voortbrengen).

Wat meer regie had ook om andere redenen geen kwaad gekund. De samenstellers vragen zich in de inleiding af of er een ontwikkelingslijn te zien is van eenzijdige voorlichting door een zender naar interactie tussen zender en ontvanger. Die belangwekkende vraag kan ik na lezing van de bundel niet beter beantwoorden dan ervoor. Ik vermoed overigens dat voor veel mensen het moderne begrip wtc sowieso verbonden is met het interactiemodel, en dat onderstreept nog eens dat je voorzichtig moet

zijn met zo'n term zonder omhaal voor vroegere perioden te gebruiken.

Een slotbeschouwing die wat lijnen bijeen had getrokken was dus nuttig geweest, maar ik blijf er ondanks mijn kanttekeningen bij dat het een mooie bundel is. Originele onderzoeks-bijdragen zoals die van Dick van Lente over de berichtgeving over het atoom in de *Panorama*, of die van José van Dijck over hoe WALKING WITH DINOSAURS de paleontologie beïnvloedde (WTC als participant in de kennisproductie!) laten zien dat er goud te delven valt in de WTC-mijn.

Bert Theunissen